

Materiál na rokovanie

HSR SR 25. 03. 2024

bod 5

STANOVISKO

k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

1. Popis návrhu

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú ďalšie zákony (ďalej len „návrh zákona“) bol vypracovaný z dôvodu transpozície novej smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1883 z 20. októbra 2021 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely vysokokvalifikovaného zamestnania a o zrušení smernice Rady 2009/50/ES (Ú. v. EÚ L 382, 28.10.2021) (ďalej len „smernica (EÚ) 2021/1883) do národnej legislatívy.

Cieľom predkladaného návrhu zákona je zatriktívnenie modrých kariet (vysokokvalifikovaného zamestnania) pre potreby jej využívania na našom trhu práce. V súvislosti s transpozíciou smernice (EÚ) 2021/1883 sa zároveň navrhuje novelizácia zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý v piatej časti upravuje podmienky zamestnávania štátnych príslušníkov tretej krajiny s výkonom práce na území Slovenskej republiky (čl. IV návrhu novely zákona).

V návrhu zákona sa zohľadňujú odporúčania schengenskej hodnotiacej komisie z hodnotenia Slovenskej republiky v roku 2019 týkajúce sa oblasti návratov štátnych príslušníkov tretích krajín z územia Slovenskej republiky.

V čl. II. návrhu novely zákona sa mení a dopĺňa zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch, kde sa v položke 24 týkajúcej sa aj vydávania dokladov o pobyte navyšuje hodnota správneho poplatku za vydanie dokladu o pobyte o poplatok za doručenie dokladu o pobyte na adresu žiadateľa. V návrhu sú zohľadnené správne poplatky podľa zákona č. 530/2023 Z. z., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti so zlepšením stavu verejných financií, ktorý bude v tejto časti účinný od 1. apríla 2024.

V čl. III návrhu novely zákona sa mení zákon č. 253/1998 Z. z. o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky a registri obyvateľov Slovenskej republiky, čím sa vytvárajú podmienky pre úpravu uvedených registrov v pôsobnosti MV SR, ako aj nasadenie nových služieb pre správcu komunikačnej časti autentifikačného modulu.

2. Stanovisko KOZ SR

KOZ SR si v rámci medzirezortného pripomienkového konania (ďalej len „MPK“) neuplatnila pripomienky. KOZ SR vyhodnotila nasledujúce, z nášho pohľadu zásadné zmeny, ako akceptovateľné:

- návrhom zmien zákonov sa najmä implementuje smernica EÚ, ktorá výrazne zjednodušuje proces vydávania „Modrej karty EÚ“. Celý proces zamestnania vysokokvalifikovaného štátneho príslušníka tretích krajín sa zjednodušuje, čo môže zvýšiť atraktivitu aj pre zamestnávateľov prijať/„doviesť“ takýchto zamestnancov. Po novom sa držiteľ „Modrej karty EÚ“ pre účely evidencie uchádzačov o zamestnanie dostáva do rovnakého postavenia ako občan SR. Mení sa podmienka výšky minimálneho príjmu zahraničného zamestnanca z 1,5-násobku priemernej mzdy v národnom hospodárstve za kalendárny rok, ktorý predchádza roku, v ktorom sa mzda určuje na 1,2-násobok a v prípade absolventa sa určuje vo výške priemernej mzdy. Stanovené hranice sú v súlade so smernicou EÚ, ktorá určuje rozsah od 1 do 1,6-násobku priemerného ročného zárobku v krajine. Aj keď ide o zníženie oproti pôvodnej úprave, tak sme vyhodnotili, že priemerný príjem vysokoškolsky vzdelaného (1., 2. alebo 3. stupeň vysokoškolského vzdelania) zamestnanca je na Slovensku vo výške 1,27-násobku všeobecnej priemernej mzdy. Keď sa zohľadní vyššie odborné vzdelanie (keďže modrá karta pripúšťa aj odborné vzdelanie a prax, ako podmienku vydania), tak priemerný príjem takéhoto zamestnanca v SR je 1,05-násobok všeobecnej priemernej mzdy. Porovnaním priemernej mzdy vyššieho odborného vzdelania až 3. stupňa VŠ s priemernou mzdou, je koeficient 1,21-násobok, čo zodpovedá návrhu v zákone.
- uľahčuje sa konanie pri zamestnávaní štátneho príslušníka tretej krajiny na účel sezónneho zamestnania alebo v rámci vnútropodnikového presunu.
- pri vydávaní potvrdenia o zotrvaní štátneho príslušníka tretej krajiny na území Slovenskej republiky príslušným policajným útvarom sa upresňuje povinnosť vydať toto potvrdenie len ak je možné hodnoverne zistiť jeho totožnosť.
- v oblasti správnych poplatkov sa umožňuje bezhotovostná platba kartou a zvyšuje sa správny poplatok za vydanie dokladu o pobyte z dôvodu, že tento bude po jeho vyhotovení zasielaný na adresu žiadateľa. V návrhu zákona sú zohľadnené správne poplatky podľa zákona č. 530/2023 Z. z., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti so zlepšením stavu verejných financií, ktoré budú účinné od 1. apríla 2024, teda skôr ako je predpokladaná účinnosť predloženého návrhu zákona.
- zmeny v zákone o službách zamestnanosti vyplývajú najmä zo zmien vydávania „Modrej karty“. Prenášajú sa kompetencie z Ústredia na jednotlivé úrady práce, sociálnych vecí a rodiny.

Ruší sa test trhu práce, a zároveň aj povinnosť zamestnávateľa nahlásiť voľné pracovné miesto 15 dní pred podaním žiadosti (môže v deň podania žiadosti) o modrú kartu štátnym príslušníkom tretej krajiny. Preto sa navrhuje predĺženie lehoty pre vydanie potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré zodpovedá vysokokvalifikovanému zamestnaniu na 15 dní (z 5 dní). Žiadosti zamestnávateľov sa podávajú elektronicky, aj úrad komunikuje elektronicky, čo by malo urýchliť proces. Zvyšuje sa rozsah hodín pre výkon práce u študentov SŠ a VŠ s udeleným prechodným pobytom na účel štúdia (národné vízum) z 10 hodín (resp. 20 hodín u VŠ) týždenne na 40 hodín (resp. 80 hodín u VŠ) v mesiaci s vypustením možnosti prepočtu na

zodpovedajúci počet dní alebo mesiacov v roku, keďže tento v praxi robí problém pri kontrole dodržiavania rozsahu hodín na výkon práce.

Z vyhodnotenia MPK vyplynuli zmeny zákona, s ktorými nesúhlasíme.

Čl. IV – Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti – bod 17. - § 21 ods. 6 a následné úpravy v bod 19. - § 21b ods. 7 písm. f) – zásadná pripomienka.

Zásadne nesúhlasíme s navýšením podielu štátnych príslušníkov tretej krajiny z celkového počtu zamestnancov u zamestnávateľa. Požadujeme ponechanie pôvodnej hodnoty podielu na úrovni 30 %.

Zástupcovia zamestnávateľov požadovali úpravu v Čl. IV § 21b ods. 7 a zvýšiť podiel štátnych príslušníkov tretej krajiny z celkového počtu zamestnancov u zamestnávateľa z 30 % až na 70 %. Zamestnávatelia zároveň v odôvodnení navýšenia súhlasili s určením maximálneho podielu občanov z tretích krajín v stave zamestnávateľa, ale podľa nich podiel nezodpovedá potrebám a možnostiam pracovného trhu a požadovali ho zvýšiť.

Zároveň IOM (Medzinárodná organizácia pre migráciu) požadovala vypustiť celý § 21 ods. 6 a v pôvodnom § 21b ods. 7 písm. e) vypustiť podiel, keďže podľa ich odôvodnenia ustanovenie obmedzuje zamestnávateľov v obsadzovaní týchto pozícií štátnymi príslušníkmi tretích krajín. Predkladateľ ustúpil týmto pripomienkam kompromisným zvýšením podielu z 30 % na 45 %.

Už pri prijímaní Stratégie pracovnej mobility cudzincov v Slovenskej republike sme požadovali, aby počet zamestnancov z tretích krajín u jedného zamestnávateľa, vrátane dočasne pridelených zamestnancov, nepresiahol 30 % z celkového počtu zamestnancov v pracovnom pomere. Úprava ohľadom podielu štátnych príslušníkov tretích krajín sa od 1. mája 2018 dostala do účinnosti zákona o službách zamestnanosti. Dôvodom bolo, že narastajúci počet cudzincov aj agentúrnych zamestnancov v podnikoch (už v tom čase) mal negatívny vplyv na sociálny dialóg, pracovné podmienky a najmä kolektívne vyjednávanie. Trváme na tom, že 30 % štátnych príslušníkov tretích krajín v celkovom stave zamestnancov u zamestnávateľa je hraničný s tým, aby sa udržala ochrana a stabilita pracovného prostredia a bolo možné efektívne viesť sociálny dialóg a kolektívne vyjednávanie.

V prípade zamestnávania cudzincov zdôrazňujeme, že existuje neustála obava zo sociálneho dumpingu vo všetkých jeho podobách, zneužívania pracovnej sily a jej dovážania len za účelom šetrenia finančných prostriedkov. Zamestnanci pracujúci na území Slovenska, akejkol'vek národnosti, či štátnej príslušnosti, musia mať rovnaké podmienky zamestnania, ako slovenskí zamestnanci vrátane mzdového ohodnotenia. Odbory odmietajú akúkoľvek mzdovú diskrimináciu na základe štátnej príslušnosti s cieľom zamestnávania lacnej pracovnej sily. Takéto dovážanie lacnej pracovnej sily by znamenalo znižovanie mzdovej úrovne na Slovensku a znevýhodňovalo by domácich pracovníkov ako tých „drahších“.

V súvislosti s návrhom novely zákona doplníme, že v rámci nedávno prijatých zmien v nariadení vlády SR č. 383/2023 Z. z. o záujme Slovenskej republiky udeliť národné vízum vybraným skupinám štátnych príslušníkov tretích krajín vo vybraných zamestnaniach v oblasti priemyslu sa za zamestnávateľa považuje aj agentúra dočasného zamestnávania, ak ide o dočasné pridelenie štátneho príslušníka tretej krajiny.

Všetky tieto úpravy vnímame negatívne, keďže evidujeme zhoršené postavenie agentúrnych zamestnancov na slovenskom pracovnom trhu oproti kmeňovým zamestnancom. V kombinácii agentúrnych zamestnancov, štátnych príslušníkov tretích krajín, a zároveň zvýšenia ich podielu

z celkového počtu zamestnancov v pracovnom pomere, sa výrazne znižuje schopnosť organizovať a hájiť kolektívne práva takýchto zamestnancov.

Pripomíname, že oslabovanie kolektívneho vyjednávania je v rozpore s cieľmi Smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2041 z 19. októbra 2022 o primeraných minimálnych mzdách v Európskej únii ohľadom podpory kolektívneho vyjednávania. Tieto kroky považujeme za rozporné aj so záväzkami z Programového vyhlásenia vlády SR 2023 – 2027: *„Modernizácia sveta práce vedie cez silnejší a aktívnejší sociálny dialóg a kolektívne vyjednanie, preto vláda podporí jeho kvalitu, spoluúčasť zamestnancov na rozhodovaní, ako aj postavenie odborov.“*

Ďalej pripomíname, že predseda vlády na výjazdovom rokovaní vlády SR dňa 29.2.2024 uviedol, že vláda pracuje aj s návrhom, aby sa zamestnávanie cudzincov povolilo, okrem splnenia iných podmienok aj tým, že zamestnávateľ je viazaný kolektívnou zmluvou. Preto požadujeme uplatniť aj túto podmienku pre zamestnávateľov, a to vzhľadom na rastúci počet zamestnancov z tretích krajín a rastúce riziko zhoršenia pracovného prostredia. Teda, podmienkou pre zamestnanie zamestnanca z tretej krajiny bude existencia kolektívnej zmluvy u zamestnávateľa. Ďalej vo vzťahu k týmto zamestnancom navrhujeme zabezpečiť ich vzdelávanie v oblasti slovenského jazyka a pracovnoprávných otázok. Túto pripomienku uplatňujeme ako zásadnú.

3. Závery a odporúčania

KOZ SR odporúča predložený návrh zákona na ďalšie legislatívne konanie po akceptovaní vznesených pripomienok.